

LÄRAR

TIDNINGEN

30 nov 1989 • Nr 30 1/2

SVENSK SKOLTIDNING

TCO-S' avtalsfullmäktige sade "definitivt" ja till skolbudet, även om hela det statliga avtalspaketet endast antogs preliminärt.

Foto Leif R Jansson.

Enhälligt ja till budet på SLs representantskap Sid 3
Har Lärartidningen misshandlat Göteborg? Sid 8

Omröstningen

Med röstsiffrorna 60 procent för och 37 mot i medlemsomröstningen hade representantskapsmötet i förra veckan en relativt enkel uppgift. Det blev också en enhällig samling kring avtalsförslaget. Ingen opponerade sig mot att förbundet skulle anta budet. I själva verket utvecklades representantskapsmötet till en demonstration av facklig demokrati och beslutsordning.

Ty som alla vet har upplösningen på avtalsrörelsen föregåtts av en intensiv debatt inom Sveriges Lärarförbund. Ja, debatten har t o m avslöjat en hel del meningsmotsättningar. Ord som splittring har använts, och förbundsstyrelsen har t o m anklagats för att inte följa kongressbeslut.

Skälet till att diskussionens vågor gått så höga är naturligtvis att frågeställningarna har upplevts som svårare än i en normal avtalsrörelse. Här fanns inte enbart ett lönebud att ta ställning till. Arbetsgivarsidan hade vävt samman olika delar till ett paket som måste antas eller förkastas i sin helhet. Ställningstagandet till budet kom med andra ord att bli ovanligt komplicerat, både för förbundsstyrelsen och för enskilda medlemmar.

Praktiskt taget alla måste ha tilltalats av själva lönebudet. I denna del har ju avtalsförslaget betecknats som historiskt. Inte någon gång tidigare har förbundet fått ett sådant gehör för sin lönepolitik.

Spekulationer

Ändå svarade en så stor andel som 37 procent av de röstande medlemmarna nej till budet. Om skälen för nej-et kan vi bara spekulera. Vad man vet är att den arbetsplatsbundna tiden varit en stötesten för många, säkerligen också fortbildningen på ferietid. I vilken grad kommunaliseringsfrågan, vars ande svävat över hela avtalsrörelsen, påverkat enskilda medlemmar att rösta nej är också omöjligt att säga.

Därför är det naturligtvis alldeles fel när LR vill räkna in nej-sågarna bland dem som är negativa till en kommunalisering av lärartjänsterna. SLs och SFLs medlemsomröstningar har över huvud taget inte gett något svar på den frågan. Som LR mycket väl vet har TCO-S-förbundens medlemmar en-

Allvarstygda representantskapsombud begrundar omröstningsresultatet.

Foto Leif R. Jansson

bart haft att säga ja eller nej till avtalsbudet, ingenting annat.

LRs agerande i samband med medlemsomröstningen är alltså intellektuellt ohederligt. Men det räcker inte. På många håll har SLs medlemmar varit utsatta för en intensiv påverkan att rösta nej. Sådant är en inblandning i andra förbunds angelägenheter, något som aldrig kan tolereras.

Vad LR tycks mena är att om alla lärare gjort gemensam sak så skulle de ha kunnat stoppa kommunaliseringen. Sent ska syndaren vakna! Det är inte alls länge sedan SL och SFL utredde sin sammanslagning. LR erbjöds full insyn i detta arbete och möjlighet att bestämma i vilken takt man ville öka samarbetet för att i slutändan eventuellt gå samman i ett enda stort lärarförbund. Svaret från LRs medlemmar blev emellertid nej, och därvid lär det väl förbli, åtminstone för den närmaste tiden.

Sår måste läkas

Försöken att splittra SL utifrån slog alltså slint. Allvarligare är emellertid om de motsättningar inom SL, som avtalsförslaget rivit upp, inte kan överbyggas. Ja, för arbetsklimatet på

många skolor är det viktigt att lärarna från skilda fack lyckas läka de sår som avtalsbudet har åstadkommit.

På den punkten kan lärarna faktiskt ta SLs representantskap som föredöme. Ty trots ett avtalsförslag som verkat splittrande, trots många medlemsmöten med högljudd kritik mot förbundets policy, trots de många svåra ställningstagandena i synnerhet under avtalsrörelsens slutskede, så visade representantskapet upp en god sammanhållning. Även de som tidigare öppet talat för ett nej svarade nu, med omröstningsresultatet i ryggen, ja till att anta budet.

I förbundets centrala ledning, i förbundsstyrelse och representantskap, finns nu sålunda en gemensam uppfattning om hur man ska gå vidare. Men även i förbundets bas, i lokalavdelningar och kretsar, behövs samling kring den väg som medlemmarna själva stakat ut.

Diskussionen om ja eller nej till budet måste med andra ord vara avslutad. I stället måste krafterna inriktas på att fullfölja avtalet i alla dess delar, både centralt och lokalt. Det arbetet får inte störas av gamla motsättningar, ty det vore detsamma som att inte respektera demokratiskt fattade beslut. ■

Ett enhälligt representantskap sade ja till arbetsgivarens bud

Gerhard Olsson gick till hårt angrepp mot Sten Svensson, men drog slutligen tillbaka ett yrkande om misstroendevotum.

Foto Leif R Jansson

Lärartidningen

Box 12239, 102 26 Stockholm
Tel 08-737 65 00
Telefax 08-51 28 88

Chefredaktör och ansvarig utgivare:
Anders Ternström

Produktionschef:
Bo Sahlström

I redaktionen:
Viveca Brozin Bohman
Ulf Edlund
Gunilla Ernflo (vik)
Lena Fejan Ljunghill (tjl)
Anita Rooth
Bertil Staaf
Ingela Ösgård

Layout:
Barbro Forsberg-Lindberg

Sekreterare:
Barbro Rundbom

INTERPRINT, Solna 1989

För femte gången under årets avtalsrörelse samlades representantskapet torsdagen den 23 november. Den här gången gällde det att ta slutlig ställning till arbetsgivarverkets bud för 1989-91. Och nu slöts leden; en majoritet av de röstande SL-medlemmarna har sagt ja till arbetsgivarens bud och därmed sade också SLs representantskap enhälligt ja. De strejkande LR-medlemmarna, som före mötet delade ut flygblad utanför Lärarnas Hus, vann ingen framgång med sin aktion.

SLs ordförande Solveig Paulsson höll ett långt inledningsanförande där hon gjorde en historieskrivning över avtalsrörelsen. Hon påminde om finans-

ministerns prutning på 167 miljoner på statsbidraget till skolan i början av året.

— Egentligen en liten summa, men den skapade ett massivt motstånd mot en ytterligare nedskärning på skolans område, och de 167 miljonerna kom att bli en symbol för att det nu var dags att ta itu med skolan.

Hon påminde om turerna i avtalsrörelsen där LR tidigt lade sitt bud, medan TCO-S drog i gång sitt uppvärderingsarbete. Och slutligen om arbetsgivarens slutbud med dess positiva och negativa inslag.

SLs ordförande beklagade också att avtalsrörelsen lett till starka spänningar också inom förbundet.

— När det här är över måste vi överbrygga motsättningarna med en saklig diskussion.

Solveig Paulsson berörde också kommunaliseringen.

— Kommunaliseringen är en politisk fråga, och jag vänder mig emot att vissa partier säger nej med hänvisning till att avtalsrörelsen skulle vara kopplad till kommunaliseringsfrågan.

Riksdagsmän borde inte lägga sig i avtalsrörelsen, var Solveig Paulssons slutsats.

Inför den fortsatta debatten vädjade hon också till representantskapet att hålla sig till sakfrågorna.

Göteborgsbrevet

Tidigt i diskussionen ventilerades sedan reaktionerna på Göteborgskretsens brev (se sidan 8). Framför allt Gerhard Olsson från Örebro, men också Roger Bodin från Stockholms läns krets gick till angrepp mot förbundsstyrelsens ledamot Sten Svensson och göteborgskretsen.

— Det är förkastligt att förtroendevalda går ut med repet till förbundsstyrelsen att hänga sig i. Vilket blir fallet när vi vet var LR står i frågan, tyckte Roger Bodin.

Gerhard Olsson, som ansåg att avtalet var det bästa som slutits under hans år som lärare, gick till än fränare angrepp.

— Också Sten Svensson tyckte att det mesta var bra i budet, ändå gick han ut med budskapet att medlemmarna ska säga nej.

Gerhard Olsson yrkade att representantskapet skulle uttala att den saknar

förtroende för Sten Svensson som förbundsstyrelseledamot. Ett yrkande som han dock så småningom drog tillbaka.

— Fram till dess vi fattar beslut ska vi ha en fri, öppen och saklig diskussion, efteråt får man respektera det beslut som majoriteten och förbundet kommit fram till, replikerade Sten Svensson.

Därefter redogjorde han för sitt eget ställningstagande.

— Jag reserverade mig i förbundsstyrelsen mot beslutet att ge medlemmarna rådet att säga ja. Det fanns alltför många beska piller i budet. Göteborgskretsens styrelse gjorde samma värderingar som jag.

— Jag reserverade mig i förbundsstyrelsen mot beslutet att ge medlemmarna rådet att säga ja, förklarade Sten Svensson.

Foto Leif R Jansson

Beträffande Göteborgskretsens brev underströk Sten Svensson att det inte på en enda punkt var ett angrepp på förbundsstyrelsen.

— Vi har bara angripit arbetsgivarens bud och vi har inte uppmanat någon att säga nej.

Sten Svensson konstaterade vidare att ett ja till arbetsgivarens bud innebär att SL byter åsikt i många frågor. Och innan man gör ett sådant ställningstagande krävs en fri och öppen debatt, menade han.

— Om man beslutar att ställa miss-

troendevotum och kritiserar göteborgskretsen för att vara uppviglare så är det ett angrepp på den demokrati som det ändå måste finnas utrymme för, slutade Sten Svensson.

Att också ombuden från Göteborg skulle yrka ja till SAVs bud stod klart när så småningom Ola Holmberg, Göteborg, tog till orda. Också han betonade vikten av en fri diskussion före beslut och citerade Willy Brandt som öppnat en partikongress med orden "Mina damer och herrar, partikamrater och kära oliktankande".

— I dag finns här samling och enighet. Utan enighet inga framgångar och utan diskussion ingen enighet, sade Ola Holmberg och avslutade därmed repskapets debatt i den frågan.

Budets svaga punkter

Tidigt på representantskapsmötet stod det klart att ombuden enhälligt

— Det är nödvändigt med en fri diskussion före beslut, ansåg Ola Holmberg, Göteborg och yrkade sedan ja till arbetsgivarens bud.

Foto Leif R Jansson

skulle rösta ja till arbetsgivarens bud och därefter var det framför allt de svaga punkterna i budet som diskuterades.

Flera tog upp den så kallade arbetsgivarventilen, som ger arbetsgivaren rätt att ensidigt bestämma lönen vid nyrekrytering och i andra "särskilda fall".

Lars Lindgren, Stockholm, ansåg att förbundet och Lärartidningen alltför dåligt lyft fram denna mindre apettliga bit.

— Arbetsgivarventilen är den sämsta delen i avtalet, ansåg också Roger Bodin, Stockholms län. Och Bengt-Olof Johansson, Norrköping, undrade vad förhandlarna gjort för att försöka bli av med ventilen.

SLs förhandlingschef Lennart Andersson förnekade dock att arbetsgivarventilen skulle vara en inkörsport till individuella löner för lärarna. I så fall skulle budet ha innehållit en pott för individuella löner med angivna kriterier för hur pengarna skulle fördelas, menade förhandlingschefen.

— Och någon sådan pott eller några sådana skrivningar finns inte i budet, utan arbetsgivaren vill kunna lägga ut pengar utanför kollektivavtalet vid "nyanställning och i särskilda fall", sade Lennart Andersson.

Han påpekade också att redan i gällande avtal finns ett marknadslönetillägg som i slutändan ger arbetsgivaren rätt att ensidigt bestämma lönen för vissa lärare.

Lennart Andersson uttryckte också viss förståelse för att ett avtal inte kan få hindra arbetsgivaren att rekrytera nyckelpersoner till skolan.

— Men det är både TCO-S och

KTKs uppfattning att alla pengar ska fördelas i förhandlingar och vi ska ta upp frågan tillsammans med KTK och köra den så långt det går, utlovade slutligen förhandlingschefen.

Uttalande för skolledarna

Flera ombud beklagade också att arbetsgivarbudet innebär att syo-konsulenter och skolledare får individuell lönesättning.

Gunnar Widgren, ordförande i SLs skolledarförening konstaterade att budet innehåller allt skolledarna inte vill ha; individuell lönesättning, kron-talslöner i stället för en löneplan och lokala förhandlingar om en procentuell "lägstpott".

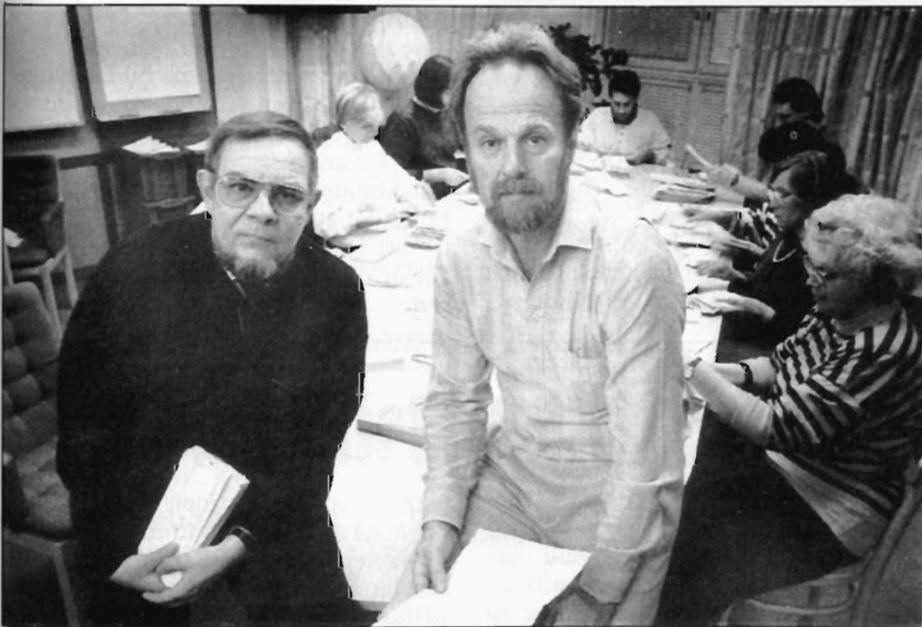

Lars Lindgren ansåg att förbundet och Lärartidningen alltför dåligt lyft fram den mindre aptitliga "arbetsgivarventilen". Foto Leif R Jansson

Resultatet av medlemsomröstningen om SAVs bud

Utfall	SFL		SL		SFL och SL	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	12 646	66,8	34 215	59,4	46 861	61,2
Nej	5 639	29,8	21 476	37,3	27 115	35,4
Avstår	623	3,3	1 687	2,9	2 310	3,0
Ogiltiga	28	0,1	238	0,4	266	0,4
Summa	18 936	100,0	57 616	100,0	76 552	100,0

Redovisningen omfattar röster som kom in till kanslierna och med den 22 november klockan 12.00. Antalet röstberättigade i SL var 64 688 och röstdeltagandet blev drygt 89 procent. Inom SFL deltog mer än 80 procent av de röstberättigade.

Lars Sjöberg och Tore Krantz, kongressvalda revisorer kontrollerade röstkorts-hanteringen och rösträkningen under de två och en halv dagar det tog för kansli-personal på SL att utföra arbetet. Därefter skrev de båda revisorerna en rapport:

— Vi kan konstatera att såväl handläggningen som rösträkningen varit korrekt och att resultatet därför är rättvisande. Ingen enskild medlems ställningstagande har registrerats. Inga statistiska bearbetningar av röstmaterialet har heller genomförts utöver sammanställningen av "ja", "nej" och "avstår". Alla röstkort har nu överlämnats till Svenskt Arkiv AB för destruktion.

Foto Janerik Henriksson

— Arbetsgivarbudet kan leda till stora löneskillnader mellan likartade skolledartjänster både inom kommunen och mellan kommuner, menade han.

Skolledarföreningens ordförande böjde sig dock för att budet som helhet är bra för SLs och SFLs stora medlemsgrupper och yrkade ja till SAVs bud.

Han fick dock med representantskapet på ett uttalande som bland annat slår fast att skolledartjänsterna ur lönesynpunkt ska vara lockande även för de högst betalda lärarna.

SLs förhandlingschef påpekade i det sammanhanget att SLs och SFLs styrelser beslutat att göra ett handlingsprogram tillsammans med skollärarna.

— Där ska vi ta hänsyn till och ana-

Gunnar Widgren, ordförande i SLs skolledarförening, fick repskapet med på ett uttalande till stöd för skollärarna vid de kommande lokala förhandlingarna. Foto Leif R Jansson

lysera löneläget vid lokal förhandling, påpekade Lennart Andersson och fick representantskapet med sig på att uttalandet för skollärarna inte skulle innehålla ett lägstbelopp i kronor för rektors och studierektorslöner.

Klargörande om kommunalisering

Flera talare ville ha ett klagande i SLs inställning till kommunalisering.

— Vi har vant oss vid att tänka att omröstningen inte rör kommunaliseringen och att vi kan bortse ifrån den. Men många utanför vårt förbund vill veta vad SL tycker. Snart kan vi inte tåla, utan vi måste säga om det är bra eller dåligt, ansåg Roger Bodin.

Beng Ahlin från Skaraborgs län höll med och föreslog att SL tillsammans

med ett ja till budet ska tillfoga ett uttalande om att det varken innebär ja eller nej till kommunalisering.

Solveig Wilson, Jönköping, hade läst Dagens Nyheter där TCOs ordförande Björn Rosengren är positiv till en kommunalisering och menade att TCO och därmed också SL och SFL redan sagt ja.

Aldrig tidigare avstått

Nils Nilsson, Stockholms län, menade att SL aldrig tidigare avstått från att påverka de politiska partierna i viktiga skolpolitiska frågor.

I flera omgångar gick SLs ordförande upp i talarstolen och avrådde från alla typer av uttalanden i kommunaliseringsfrågan.

Bland annat menade hon att sådana uttalanden skulle kunna spela LR i händerna som gärna vill betrakta omröstningens nej-svar som ett nej i kommunaliseringsfrågan. Hon ansåg också att det vore oklokt av SL att starta en diskussion om kommunalisering.

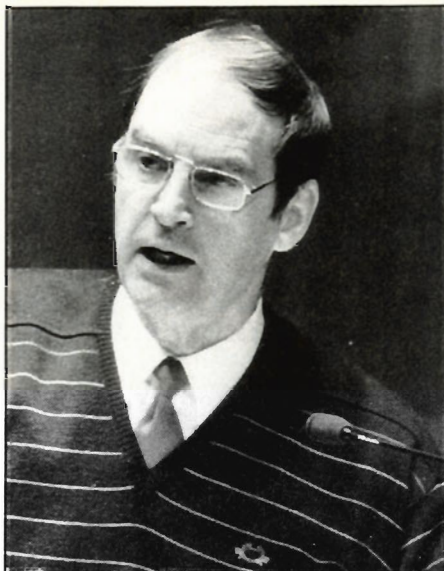
— Vi har förhandlat under förutsättning att riksdagen fattar beslut om en kommunalisering det tredje året. Men även om det inte beslutas om en kommunalisering slår vi naturligtvis vakt vid det tredje året, menade SLs ordförande.

Villkor för kommunalisering

Återigen upprepade Solveig Paulsson de villkor som SL vill ska vara uppfyllda vid en kommunalisering: en nationellt likvärdig skola, behörighetsregler för lärarna och samma meritvärdering för lärarna som gäller i dag.

Gert Berntsson, chef för SLs projektavdelning, redogjorde för hur SL via TCO-S utnyttjat möjligheten att lägga synpunkter på propositionen om kommunaliseringen.

— Vi kan naturligtvis inte ha någon åsikt om huruvida en proposition ska läggas eller ej, men vi har utnyttjat vår möjlighet att som tjänstemän läg-

Bengt Ahlin ville ha ett uttalande om att SL varken säger ja eller nej till kommunalisering. Foto Leif R Jansson

— Det har spritt sig en obehaglig stämning i lokalavdelningar och i personalrum under den här avtalsrörelsen, sade Solveig Wilson. Foto Leif R Jansson

ga synpunkter. Och i propositionen finns också många av de synpunkter som vi har haft med.

Något uttalande i kommunaliseringsfrågan blev det heller inte och Roger Bodin som i flera omgångar av-

krävde svar från Solveig Paulsson avslutade debatten med att föreslå att frågan får stå över till dess förbundet gör en utvärdering av avtalsrörelsen.

Självrannsakan

Mycket av självrannsakan präglade också flera talares inlägg under representantskapsmötet.

— Det är tråkigt att förbundet delats upp i två olika grupper. Nu har vi en viktig uppgift framför oss att sy ihop förbundet igen, menade Lars Lindgren.

Han tyckte också att medlemmarna på alltför kort tid tvingats ta ställning till svåra frågor som arbetsplatsförlagd tid och kommunalisering.

Nils Nilsson påminde om att det är en stor minoritet som har röstat nej till arbetsgivarens bud.

— Vi måste hitta en bra öppning att tackla den situationen så att vi kan vända bitterhet och missnöje till konstruktiv handling.

Han menade också att den tolkning som vissa arbetsgivare kommer att göra av avtalet säkert ligger långt ifrån SLs syn på saken.

— På sådana punkter måste vi försöka få en praxis, menade han.

Solveig Wilson vittnade om att det på många håll har blivit en obehaglig stämning i lokalavdelningar och i personalrum.

— Nu har vi ett stort ansvar att återge SL och SFL enighet, underströk hon och sällade sig till flera talare som önskade en ordentlig utvärdering inom förbundet av den omvälvande avtalsrörelsen.

Sedan ombuden slutligen enhälligt sagt ja till arbetsgivarens bud avslutade SLs ordförande med att kalla representantskapet historiskt.

— Ni har nu sagt ja till något som på sikt kommer att förändra skolan. Nu gäller det att se framåt och jag vill inte tro att sprickorna inom förbundet är alltför djupa, hoppades Solveig Paulsson. 10

SFLs repskap svarade också ja

Med applåder till förbundsstyrelsen sade SFLs representantskap ja till avtalsbudet för skolområdet. Men på flera punkter krävde repskapsledamöterna förbättringar i kommande förhandlingar.

— Vårt uppdrag var att höja lärarlönerna ordentligt, vända trenden i löneutvecklingen och utjämna usk-skillnaderna och löneorättvisorna, sade SFLs

ordförande Christer Romilson till representantskapet.

— Nu har vi fått ett avtalsbud som ger 8,5 procent mer i genomsnitt än vad övriga statstjänstemän får, mer än den privata sidan. Det är mer än vad någon facklig organisation någonsin kunnat strejka sig till.

— Det är ett stort steg för att förverkliga den skola vi slagits för, menade Christer Romilson.

Men han pekade också på flera punkter som SFL är missnöjt med,

bland annat arbetstiden i skolan och det höga antalet fortbildningsdagar.

— Även om vi fick in i budet att det ska vara "högst" 34 timmar är vi emot siffran. Men med hänsyn till helheten anser styrelsen att budet bör accepteras.

SFLs repskap godkände slutligen enhälligt budet, men ska arbeta för förbättringar för vissa lärargrupper. Dessutom krävde representantskapet att löne- och arbetstidsfrågor vid AMU ska vara klara innan avtal skrivs. ■